

VERBINDEN DOOR CULTUUR

Cultuurbeleid Reusel-De Mierden 2014-2018

1. DEZE NOTA

Hoe deze nota tot stand kwam

Deze cultuurnota is het resultaat van de inbreng van verschillende partijen uit onze gemeente. Daar waar in deze nota gesproken wordt over we, wordt de gemeente bedoeld.

Het traject zag er als volgt uit:

Opstellen van een startnotitie cultuurbeleid

De startnotitie cultuurbeleid is opgesteld op basis van deskresearch. Daarin staat wat er in onze gemeente is en waar we naar toe willen. Voor de verfijning van deze notitie en vooral ook voor het opstellen van de doelstelling en subdoelstellingen heeft een klankbordgroep meegedacht. De startnotitie vormde de basis voor deze nota en is vastgesteld in juni 2013.

Meedenkavond

In september is er een meedenkavond georganiseerd waarbij alle culturele organisaties uitgenodigd waren en verder ook scholen, raadsleden en geïnteresseerden. Er waren ongeveer 40 aanwezigen die in groepjes in discussie gingen over 4 verschillende thema's: cultuurparticipatie, cultuureducatie, samenwerking en kunst en cultuurbehoud.

Concept cultuurnota

De input van de meedenkavond is verwerkt in de concept cultuurnota. Daarnaast is er aanvullend nog input gevraagd bij verschillende partijen zoals de scholen, combinatiefunctionaris, bibliotheek, Pulz, harmonieën, heemkundeverenigingen en de werkgroep kunst en cultuur.

De conceptnota wordt in december naar alle betrokkenen gestuurd. Reacties zijn verwerkt in de nota die in januari aan het college is voorgelegd.

Cultuurnota

Aan uw raad wordt gevraagd de nota vast te stellen op 25 februari 2014.

De opbouw

Het tweede hoofdstuk waarde van cultuur gaat over de waarde van cultuur, de visie op cultuurbeleid, en de doelstellingen. De beleidskaders van het cultuurbeleid staan in hoofdstuk 3.

De vier hoofdstukken die hierna komen zijn gekoppeld aan de vier doelstellingen. Hoofdstuk 8 gaat over de financiën. En tot slot is er een uitvoeringsagenda opgenomen.

2. DE WAARDE VAN CULTUUR

De waarde van cultuur

Het kenmerkende van cultuur zit in de betekenis die mensen er aan geven. Anders gesteld: cultuur is niet het schilderij aan de muur of de gekostumeerde acteur op het podium, maar de betekenis, het gevoel, de indruk, die zij maken op de museumbezoeker, het publiek, de recensent, de leerling, de samenleving. Die betekenissen, gevoelens, indrukken liggen echter niet vast in de objecten en producties. Ze zijn ook niet statisch, maar erg veranderlijk.

Cultuur moet daarom vooral worden gezien als een proces van omgaan met en interpreteren van de omringende wereld. Hoe iemand dat doet, zegt iets over die persoon. Waarom vindt de ene persoon een schilderij aangrijpend en de andere niet?

Cultuur in de Spiegel – Barend van Heusden

We willen onze gemeentelijke samenleving bijeen houden door een leefomgeving te creëren waarin iedereen zich thuis kan voelen. Samen werken aan een sociaal en cultureel sterke gemeenschap. Daar richten we ons beleid op. Dat doen we bijvoorbeeld door het leefbaar houden van kleine kernen, zorg voor jong en oud en het in stand houden van culturele voorzieningen. Dit is een zaak van ons allemaal. Iedereen heeft recht op zijn plek.

Visie cultuur

De gemeente Reusel-De Mierden ziet cultuur als een onmisbaar onderdeel van het maatschappelijk leven binnen de gemeente. Cultuur stimuleert het sociale klimaat in Reusel-De Mierden en draagt bij aan de uitstraling van de openbare ruimte.

Cultuur bindt mensen, schept vernieuwing, leidt tot nieuwsgierigheid en verrassing maar ook tot reflectie en relativering. Daarnaast geeft cultuur mogelijkheden voor individuele expressie.

Doelstellingen

1. Reusel-De Mierden kent een laagdrempelig, breed cultuuraanbod.
2. De creatieve vaardigheden van inwoners van onze gemeente worden gestimuleerd door cultuureducatie en talentontwikkeling, kinderen hebben daarbij prioriteit.
3. Onze beeldende kunst en ons cultureel erfgoed zijn zoveel mogelijk toegankelijk voor alle inwoners en geven een positieve impuls aan recreatie.
4. De culturele organisaties weten hoe ze elkaar kunnen vinden en iedereen kan meedoen.

Bovenstaande doelstellingen worden themagericht uitgediept in de volgende vier hoofdstukken.

- **Wij maken het mee – cultuurparticipatie**, over amateurkunst en theaterzalen – doelstelling 1
- **Een leven lang leren –cultuureducatie**, over cultuureducatie op school, bibliotheekwerk en muziekonderwijs – doelstelling 2
- **Creëer en inspireer – beeldende kunst en erfgoed**, over erfgoed, erfgoededucatie, en beeldende kunst – doelstelling 3
- **We doen het samen**, over hoe vinden we elkaar en iedereen kan meedoen – doelstelling 4

Dit zijn de onderwerpen waar we tijdens de meedenkavond over gediscussieerd hebben en die tijdens gesprekken met betrokkenen naar voren zijn gekomen.

De hoofdstukken en paragrafen zijn verschillend qua opzet maar elke paragraaf wordt afgesloten met ‘Wat gaan we doen’. De hierin genoemde activiteiten komen overeen met de activiteiten in de uitvoeringsagenda. De omvang van de hoofdstukken verschilt nogal. Zo wordt er uitgebreid ingegaan op cultuureducatie, dit is voor ons de basis van het cultuurbeleid. Verder is er landelijk en provinciaal veel aandacht hiervoor. Zover van belang zijn landelijke ontwikkelingen beschreven.

3. BELEIDSKADERS CULTURBELEID

Het nieuwe cultuurbeleid sluit aan op de volgende beleidskaders.

- *Wmo beleidsplan 2012: Meedoen, uitgaan van eigen kracht, zelfredzaamheid*

Alle inwoners moeten mee kunnen doen. Inwoners worden uitgedaagd om uit te gaan van hun eigen kracht om eerst zelf en eventueel samen met andere inwoners oplossingen te zoeken voor problemen die ze ervaren bij het deelnemen aan de maatschappij.

- *Omslag in het sociale domein van Reusel-De Mierden 2013-2017: Versterk de eigen kracht en de kracht van buurten en wijken*
Alle inwoners kunnen zo lang mogelijk zelfstandig functioneren en participeren aan de maatschappij. En inwoners voelen zich actief betrokken bij de samenleving en willen zich zo nodig inzetten voor de ander.
- *Toekomstvisie Reusel-De Mierden 2030 Gezamenlijk, Grenzeloos en Groen*
Ga voor verbindende dorpsgemeenschappen, kijk verder dan gemeente en landsgrenzen en ga voor duurzaam. Het verenigingsleven is de ruggengraat van de dorpen. Inwoners mogen trots zijn op hun woondorpen. Hierbij hoort een bewustwording van het culturele erfgoed van de streek.
- *Meerjaren beleidskader jeugd(hulp) voor de Kempen 2015-2018*
Gemeenten worden per 1 januari 2015 verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdhulp en ondersteuning. We willen een omslag naar meer preventie en eerdere ondersteuning. We willen uitgaan van de eigen kracht van jeugdigen en hun ouders. We willen minder snel medicaliseren van problemen en we willen een integrale aanpak met betere samenwerking rond gezinnen en (jeugd)hulp op maat. Dit kader moet nog worden vastgesteld, maar het is wel van wezenlijk belang omdat dit betrekking heeft op de omslag in het sociaal domein, die van invloed zal zijn op onze hele gemeenschap.
- *Meerjarenbegroting gemeente Reusel-De Mierden 2014-2017*
De financiële positie van de gemeente dwingt de gemeente om slimme keuzes te maken om cultuur betaalbaar te houden voor gemeente en gebruikers. Het nieuwe cultuurbeleid moet worden uitgevoerd binnen de kaders van de huidige financiële en personele middelen. In november bij de begrotingsbehandeling in de raad werd daarnaast besloten om per 2016 € 130.000,- op welzijnssubsidies te bezuinigen. Dit zal zeer waarschijnlijk betekenen dat er ook in de culturele subsidies gesneden zal worden.

Bezuinigingen en nu?

Bij aanvang van de beleidsontwikkeling voor cultuur was de opdracht om beleid te ontwikkelen dat kostenneutraal moest zijn. Hierop is dit beleid ingestoken. De bezuinigingen op de welzijnssubsidies zorgen voor een wending hierin. Toch is er voor gekozen om de visie en doelstellingen voor het cultuurbeleid intact te laten omdat deze visie goed past binnen de ontwikkelingen die we doormaken met de transitie in het sociale domein (nieuwe taken voor de gemeenten door overheveling van taken op het gebied van jeugdzorg, AWBZ en participatie).

4. WIJ MAKEN HET MEE

Cultuurparticipatie

De doelstelling 'Reusel-De Mierden kent een laagdrempelig, breed cultuuraanbod' heeft alles te maken met cultuurparticipatie. Ons streven is om zoveel mogelijk burgers de gelegenheid te bieden om in aanraking te komen met cultuur. Dit willen we doen door het activiteitsaanbod op het gebied van cultuur en de mogelijkheden tot deelname hieraan onder de aandacht te brengen van de burgers. De deelname aan culturele activiteiten willen we graag laagdrempelig houden, vooral voor de jeugd. Als de kosten een obstakel vormen, kunnen jeugdigen gebruik maken van stichting Leergeld.

Uit onderzoek is gebleken dat wie op jonge leeftijd kennis maakt met cultuur, op latere leeftijd een actievere cultuurconsument is. De jeugd heeft speciale aandacht van de gemeente.

4.1 Amateurkunst

Amateurkunst is het actief beoefenen van kunst, uit passie of liefhebberij. De beoefenaars van amateurkunst doen dat in de eerste plaats omdat de ervaring en eventueel het resultaat waardevol zijn voor henzelf. Het begrip amateurkunst slaat op de hele sector dus ook de verenigingen. In de amateurkunst kun je zes disciplines te onderscheiden. Dit zijn multimedia / audiovisueel (foto, film, video, computer), beeldende kunst, dans, muziek, schrijven en theater.

Waarde van amateurkunst

Actieve kunstbeoefening heeft een grote kracht en waarde. Het inspireert kunstbeoefenaars en biedt hen de mogelijkheid tot zelfexpressie en ontwikkeling. Echter ook de samenleving is erbij gebaat: kunstbeoefening draagt bij aan participatie, integratie, sociale cohesie, leefbaarheid, welzijn en gezondheid. De amateurkunstverenigingen leveren dan ook een belangrijke bijdrage aan onze beleidsdoelen omdat ze zorgen voor:

1. Cultuurparticipatie: de kunstbeoefenaars en de bezoekers aan uitvoeringen en concerten komen in aanraking met kunst.
2. Sociale cohesie: als lid van een vereniging hoor je ergens bij, er is een saamhorigheidsgevoel en je doet mee.
3. Een zinvolle vrijetijdsbesteding voor de jeugd, dit is goed voor hun ontwikkeling.

Op landelijk niveau doet 52% van de Nederlandse bevolking van 6 jaar en ouder aan actieve kunstbeoefening (Monitor Amateurkunst). Als we dit percentage op onze eigen gemeente toepassen, betekent dat er bijna 6.500 amateurkunstenaars in Reusel-De Mierden zijn.

Een bloeiend amateurkunstklimaat begint bij kinderen die de kans krijgen zich te oriënteren, te leren en zich te ontwikkelen in een kunstdiscipline.

Subsidies

De meeste amateurverenigingen kunnen bestaan zonder subsidie. Dat ligt ook voor de hand omdat de amateurverenigingen er primair zijn voor recreatie. Het is een hobby, mensen doen het voor hun eigen plezier. Daar waar echt nodig geeft de gemeente financiële ondersteuning. Dat is bijvoorbeeld bij de harmonieën die hoge kosten maken voor dirigent, muziekinstrumenten, pakken en muzieklessen voor jeugdigen. Voor 2016 staat er een bezuiniging ingeboekt op de welzijnssubsidies. Daarvoor is een heroverweging van alle subsidies nodig in de komende periode. Hierop wordt verder ingegaan in hoofdstuk 8 financiën.

Wat gaan we doen?

- Een heroverweging van alle welzijnssubsidies.
- We promoten stichting Leergeld als vangnet binnen onze gemeente en we vragen culturele verenigingen om een verwijzing naar stichting Leergeld te maken op hun site en in promotiemateriaal.
- We blijven in contact met verenigingen en we informeren hen over gemeentelijk beleid (zoals subsidiemogelijkheden, vrijwilligersondersteuning en/of ontwikkelingen, bijvoorbeeld door nieuwsbrieven of mailings).

4.2 Podiumkunsten en theaterzalen

Met **podiumkunsten** worden die kunstvormen bedoeld die worden uitgevoerd door acteurs en actrices, toneelkunstenaars voor een levend publiek. Sommige uitvoerende kunsten, zoals dans, musical en opera vloeien voort uit de muziek. Voor de uitvoering van deze kunsten zijn er accommodaties nodig met een podium: theaterzalen. Deze kunnen variëren in grootte en in gebruik. Tegenwoordig zien we veel multifunctionele accommodaties. Hiervoor is vaak meer maatschappelijk draagvlak omdat deze breder inzetbaar zijn en dus voor meerdere doeleinden te gebruiken.

Wat hebben we te bieden?

Er is een groot scala aan amateurverenigingen op het gebied van theater, dans en muziek. Voor de amateurkunst en cultuureducatie zijn uitvoeringsmogelijkheden en oefenruimten essentieel. Met andere woorden theaterzalen en oefenruimten zijn nodig om het rijke verenigingsleven in stand te houden. Het merendeel van deze verenigingen geven ook regelmatig uitvoeringen in een van onze theaterzalen. De optredens genieten een grote populariteit.

De afgelopen jaren zijn er twee nieuwe theaterzalen gebouwd. Dat zijn de multifunctionele accommodatie Brede School Plus in Lage Mierde (waarin het gemeenschapshuis De Ster gehuisvest is) en in Hooge Mierde gemeenschapshuis De Schakel. Beide gebouwen bieden voldoende oefenruimten en uitvoeringsmogelijkheden voor de kleine kernen. De komende tientallen jaren kunnen we hiermee vooruit.

In de kern Reusel staat cultureel centrum De Kei. De Kei heeft een theaterzaal met ongeveer 350 zitplaatsen en diverse oefen- en vergaderruimten. Er zijn ook professionele voorstellingen te zien in Cultureel Centrum De Kei. De programmering hiervan is in handen van Stichting 't Schouw. Zij onderhandelt met professionele organisaties en zorgt voor de publiciteit. Er zijn ongeveer 20 voorstellingen per seizoen voor circa 5.000 bezoekers per jaar. De voornaamste doelgroepen zijn de inwoners van Reusel-De Mierden en bewoners/mensen in een straal van zo'n 30 autominuten rondom.

Een nieuwe theaterzaal?

De Kei is 50 jaar oud en aan vernieuwing toe. Komt er iets voor in de plaats en wat? Waar? Welke functies moet het herbergen en wat mag het kosten? Deze vragen zullen bij de uitwerking van het Centrumplan beantwoord worden. De volgende overwegingen zijn daarbij van belang.

Podia zijn duur. Podiumkunst is 'levende' kunst en er zijn veel mensen nodig om het te tonen. Gemiddeld zijn er op elke kunstenaar op het podium nog 3 mensen daarachter bezig met productie, gebouw, organisatie en techniek. Dat is ook de reden dat rijk en gemeenten podiumkunsten ruim ondersteunen. Het rijk door subsidie te verstrekken aan orkesten en gezelschappen en de gemeenten aan gebouwen en festivals. Het is niet makkelijk om de exploitatie van podia sluitend te krijgen. Overheidsteun en een grote dosis ondernemerschap om zoveel mogelijk op de markt te verdienen zijn nodig. Waarom willen we dat? De voornaamste reden is om iets moois te zien en te beleven en dan ook nog het liefst dichtbij huis. Van de andere kant zijn we steeds mobieler geworden en best bereid een afstand te overbruggen voor een mooie voorstelling.

De bouw van een nieuw theater / cultureel centrum vraagt onderzoek. Beslissingen moeten economisch goed worden onderbouwd. Op basis van economisch onderzoek kan er iets gezegd worden over een optimale schaal of voordelen van samenwerking of fusie van podia. Welk cultureel voorzieningenniveau past bij onze gemeente? (bijlage, ringenmodel van Wijn)

In onze regio heeft elke gemeente een theaterzaal waar professionele voorstellingen gegeven worden. De vraag is of dit nodig is, wegen de kosten op tegen de baten of kan het op een efficiëntere manier? Aan welke culturele (multifunctionele) accommodaties heeft onze gemeente behoefte en zijn economisch rendabel?

Bij het plannen van de voorzieningen voor amateurkunst kan ook gekeken worden naar publieke gebouwen zoals scholen. Amateurkunst kan een invulling zijn voor de avonden en vakantieperiodes.

Geconcludeerd kan worden dat:

- Amateurkunstverenigingen behoefte hebben aan oefenruimte en aan uitvoeringsmogelijkheden.
- Besluiten over een nieuw cultureel centrum in Reusel worden genomen binnen het Centrumplan, dat in 2014/2015 uitgewerkt wordt.
- De grootte van een nieuwe theaterzaal / culturele accommodatie en de inrichting (al dan niet geschikt voor professionele voorstellingen) passend moet zijn bij de omvang van onze gemeente en economisch onderzocht (rendabel) moet worden.
- De Ster (Brede School Plus) en De Schakel zijn nieuwe accommodaties die in de afgelopen paar jaar in gebruik zijn genomen.

Wat gaan we doen?

Onderzoek (ruimtelijk, kwantitatief en kwalitatief) naar oefenruimte en uitvoeringsmogelijkheden voor amateurverenigingen in Reusel. Dit gebeurt als onderdeel van het Centrumplan.

5. EEN LEVEN LANG LEREN

Cultuureducatie

Om succesvol te functioneren in de huidige samenleving is het voor jonge mensen belangrijk om creatieve, communicatieve en sociale vaardigheden te ontwikkelen. De ontwikkeling van creatief bewustzijn en creativiteit is dan ook een belangrijk onderdeel van de vorming van jeugd. Dit sluit aan bij de doelstelling: "De creatieve vaardigheden van inwoners van onze gemeente worden gestimuleerd door cultuureducatie en talentontwikkeling, kinderen hebben daarbij prioriteit".

5.1 Cultuureducatie op school

Het belang van cultuureducatie in het onderwijs is onlangs door de Onderwijsraad benadrukt in haar vierjaarlijkse rapport. De raad staat sceptisch tegenover het nastreven van enkel meetbare doelen. In een samenvatting die de voorzitter van de Onderwijsraad (NRC Handelsblad, 2-11-13) publiceert stelt ze: 'Meetbare doelen zijn de maatstaf geworden voor onderwijskwaliteit. Dit is een verschraving van het onderwijs. Zeker, de prestaties in de vakken Nederlands en rekenen/wiskunde moesten omhoog. Maar de nieuwe generatie moet over meer bagage beschikken. Om je weg in de samenleving te vinden, zijn vakken als geschiedenis, economie, filosofie en cultuureducatie onontbeerlijk, evenals sociale competenties en burgerschapsvorming, zelfstandig problemen oplossen, samenwerken, communiceren en ICT-geletterdheid.'

Landelijk programma: Cultuureducatie met kwaliteit

De afgelopen jaren is er door gemeenten, provincies, scholen en culturele instellingen veel geïnvesteerd in cultuureducatie. Deze inspanningen hebben vruchten afgeworpen. Er zijn echter ook kritische kanttekeningen te plaatsen. De randvoorwaarden voor kunstzinnige activiteiten zijn verbeterd. Wat betreft de kwaliteit van de inhoud en de leeropbrengsten zijn er nog verbeteringen mogelijk. Dit is de reden dat het ministerie van OCW het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) in het leven heeft geroepen. Doel van het programma is om door middel van een landelijk samenhangende aanpak ervoor te zorgen dat cultuureducatie van goede kwaliteit een vaste plaats krijgt binnen het onderwijs. En dat scholen de samenwerking met de culturele instellingen intensiveren. Doelstelling van CmK is om de docenten in het basisonderwijs op te leiden. De scholen worden daardoor minder afhankelijk van culturele instellingen en kunnen ook beter aangeven bij die culturele instellingen wat ze nodig hebben. Hiermee komt cultuureducatie weer in het hart van het onderwijs terecht.

Leerlijn Kunstzinnige Oriëntatie

Een van de actiepunten van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit is de ontwikkeling van de landelijke leerlijn Kunstzinnige Oriëntatie voor het primair onderwijs. Het doel ervan is meer aandacht voor de kwaliteit van kunstzinnige oriëntatie op basisscholen. Vanaf maart 2014 kunnen scholen en instellingen met de leerlijn aan de slag.

Wat is een leerlijn? 'Een leerlijn is een beredeneerde opbouw van tussendoelen en inhouden naar een einddoel', deze definitie wordt gebruikt door het Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling. Een leerlijn komt erop neer dat het programma niet langer bestaat uit losse activiteiten. Soms doen leerlingen in groep 3 dezelfde opdrachten als leerlingen in groep 6. Dan zit er geen vooruitgang in. Lessen in kunstzinnige oriëntatie moeten onderdeel worden van een logisch, samenhangend geheel. De leerlijn biedt een richtinggevend kader aan scholen en instellingen voor de invulling van hun programma voor kunstzinnige oriëntatie. Aangezien het een landelijke leerlijn is met keuzevrijheid voor de scholen is de inhoud globaal. De kern van de landelijke leerlijn is het creatieve proces en de ontwikkeling van de leerling. Dat klinkt logisch, maar vaak staat het product of resultaat nog centraal.

Lokale invulling

De gemeente heeft de afgelopen jaren flink ingezet op cultuureducatie binnen- en buitenschools. Inmiddels zijn combinatiefunctionarissen cultuur aangesteld. Zij zorgen voor een kwaliteitsimpuls van het cultuuronderwijs en coördineren ook een naschools cultuuraanbod (dat heet Click Cultuur).

Onze combinatiefunctionarissen cultuur zijn in dienst bij Pulz. Ze verzorgen lessen AMV, muziek, drama en dans binnen de scholen. De combinatiefunctionaris is daarnaast een vraagbaak voor de scholen, iemand die de kwaliteit (mee) bewaakt, informatie verstrekt en meedenkt over de invulling van kunstzinnige oriëntatie. De combinatiefunctionaris ondersteunt de interne cultuurcoördinatoren op de scholen.

Aansluitend op de landelijke ontwikkeling is het voor onze Brede Scholen een streven om invulling te geven aan een leerlijn kunstzinnige oriëntatie. De scholen werken vaak thematisch en niet volgens leerlijnen, er is dus nog een weg te gaan. De landelijke leerlijn kan hierbij een hulp zijn.

De deelname aan buitenschoolse sportactiviteiten is groter dan aan de cultuuractiviteiten. Misschien heeft dat te maken met bekendheid van de activiteiten. Extra aandacht in de klas voor de buitenschoolse activiteiten, door uitleg te geven, zorgt wellicht voor een grotere deelname aan de cultuuractiviteiten.

Belangrijk is ook de rol van de ouders. Zijn zij stimulerend, neutraal of juist remmend? De communicatie met ouders en het enthousiasmeren van ouders is belangrijk. Hier ligt een taak voor de scholen. Verder is het belangrijk dat het buitenschoolse aanbod aansluit bij datgene wat er binnenschools aangeboden wordt. Dat geeft een versterkende werking en biedt de mogelijkheid om ervaring op te doen. Dit blijkt in de praktijk heel lastig omdat elke school zijn eigen aanbod bepaalt. Als scholen meer gaan samenwerken en een gezamenlijk programma opzetten dan is dat wel mogelijk.

Wat gaan we doen?

- Kinderen kunnen kennismaken met uiteenlopende culturele activiteiten vanuit het Click programma. De combinatiefunctionaris cultuur wordt hiervoor ingezet.
- De regeling combinatiefuncties voortzetten, dit betekent dat we de combinatiefunctie cultuur voor 40% subsidiëren.
- De scholen stimuleren om een leerlijn kunstzinnige oriëntatie te ontwikkelen, de landelijke leerlijn kan als basis dienen. De combinatiefunctionaris kan hierbij ondersteunen.
- In de subsidieovereenkomst met een culturele organisatie (Pulz, Bibliotheek De Kempen) een prestatieafpraak maken over de ontwikkeling van vraaggericht cultureel aanbod voor de Brede Scholen.

- Communicatie bevorderen en regie voeren door cultuureducatie een vast agendapunt te laten zijn bij overleggen met Brede Scholen en interne cultuurcoördinatoren.

5.2 Bibliotheekwerk

Openbare bibliotheken hebben als taak alle burgers vrije toegang tot informatie, kennis en cultuur te bieden, zodat deze zich bewust, kritisch en actief kunnen bewegen in de maatschappij. De openbare bibliotheek speelt een belangrijke rol bij de zelfredzaamheid van burgers.

Publieke voorziening

De openbare bibliotheek is een publieke voorziening met een maatschappelijke functie. Dat is het helpen van klanten bij het selecteren van betrouwbare en betekenisvolle informatie uit de overvloed aan informatie die mensen dagelijks overspoelt. Adviezen geven over literatuur en een bijdrage leveren aan het leesplezier van de burgers en vooral de jeugd. Dat laatste is vooral van belang als bijdrage in een goede taalontwikkeling. Alleen taalvaardige mensen kunnen optimaal participeren in de maatschappij. Daarom is het van essentieel belang om geletterd te zijn. Programma's voor laaggeletterden kunnen hieraan bijdragen.

De bibliotheek is er voor iedereen. Maar er zijn groepen in de samenleving voor wie de bibliotheek er speciaal is. Dat is in de eerste plaats de jeugd. Ook voor ouderen en mensen met een visuele of andere handicap bieden bibliotheken speciale programma's en lees- en informatieaanbod.

Speerpunten Bibliotheek De Kempen

Bibliotheek De Kempen (BDK) heeft als speerpunten vooral het bevorderen van lezen en goed gebruik van alle informatiemiddelen (leesstimulering en mediawijsheid) voor alle leeftijdsgroepen met speciale aandacht voor 0-12 jarigen en ouderen. Een belangrijk uitgangspunt is dat de bibliotheek wil verbinden: tussen en met instellingen.

In het speerpuntenplan 2014 van BDK staat:

- BDK streeft ernaar kinderen (0-12 jaar) en VMBO-jongeren (12-16 jaar) te bedienen op het gebied van taalontwikkeling, leesbevorderingen mediawijsheid. Om dit doel te bereiken is het belangrijk dat BDK een volwaardige partner is in de netwerken van onderwijs, kinderopvangcentra en consultatiebureaus. De bibliotheek streeft ernaar een aantrekkelijke plek te zijn waar kinderen van alle leeftijden zich thuis voelen. Los van de samenwerking met onderwijs, kinderopvangcentra en consultatiebureaus bereikt BDK de jeugd door aan te haken bij grote landelijke campagnes zoals Kinderboekenweek, Nationale Voorleesdagen en Kinderjury. Voor kinderen met leesproblemen heeft de bibliotheek Makkelijk Lezen Pleinen ingericht, ook worden er speciale bijeenkomsten voor deze groep (kinderen, ouders en leerkrachten) georganiseerd.
- Om laaggeletterde volwassenen te ondersteunen werkt de bibliotheek samen met instellingen voor volwassenonderwijs en verzorgt passende collecties. Er is ook een aanbod voor mensen met een leeshandicap.
- Voor de gevarieerde doelgroep 55+ biedt BDK een gevarieerd aanbod. Zo kan de actieve lezende en lerende senior gebruik maken van alle soorten abonnementen uit het reguliere bibliotheekaanbod. Ook kunnen ze begeleiding krijgen bij het opzetten van een leesclub.

Recente ontwikkelingen

De afgelopen decennia hebben er in de samenleving veel veranderingen plaats gevonden en deze gaan onverminderd voort. Voorbeelden zijn: kritische burgers, toenemende mobiliteit, individualisering, demografische transitie, beleveniseconomie, interactieve communicatie en beeldcultuur.

Genoemde ontwikkelingen zijn van invloed op de bibliotheek en de uitvoering van haar maatschappelijke taak. In 2008 publiceerde het Sociaal en cultureel Planbureau een studie met als titel 'De openbare bibliotheek tien jaar van nu'. In de studie wordt onder meer het volgende opgemerkt:

- Door ontwikkelingen als digitalisering en individualisering verandert de oriëntatie van vooral jongere gebruikers op media en informatie fundamenteel.
- De meerwaarde van een geordende collectie fysieke informatie- en cultuurdragers daalt door het toenemende aanbod buiten de bibliotheek. Vanouds organiseerde de bibliotheek informatie en cultuur waar de gebruiker meerwaarde aan ontleende; langzamerhand zal de gebruiker gewend raken aanbod zelf te organiseren en naar zijn hand te zetten op zijn eigen wijze;
- Het bibliotheekgebruik zal in het komende decennium verder afnemen voor wat betreft de traditionele dienstverlening: minder uitleningen, minder informatieverschaffing. Echter de rol van wegwijzer / poort tot kennis in het oerwoud van aanbod op de informatie- en mediamarkt, wordt groter.

In het wetsvoorstel 'wet stelsel openbare bibliotheek' wordt de nieuwe verantwoordelijkheid van de bibliotheek per 1 januari 2015 gedefinieerd. De verantwoordelijkheid voor de digitale bibliotheek wordt centraal neergelegd en ook door het Rijk bekostigd. De fysieke bibliotheek is de lokale verantwoordelijkheid.

In 2012 is er samen met Bibliotheek De Kempen (BDK) een hervormingsproces doorlopen met een tweeledig doel. Bezuinigen, er was minder geld beschikbaar voor bibliotheekwerk, en inspelen op de toekomst. Door de fysieke inkrimping van de bibliotheek in 2012 is de ontmoetingsfunctie van de bibliotheek sterk ingeperkt. Wel kan door samenwerking met andere organisaties en verenigingen een bijdrage worden geleverd aan sociale cohesie door ontmoeting, debat, educatie.

Wat gaan we doen?

De gemeente onderschrijft visie en meerjarenplan (speerpunten) van BDK. De bibliotheek wordt gezien als een basisvoorziening die bijdraagt aan de eigen kracht van burgers. De bibliotheek dient een toekomstbestendige organisatie te zijn die deelneemt aan landelijke en provinciale netwerken.

- De fysieke en digitale collectie van Bibliotheek de Kempen (BDK) is afgestemd op de doelgroepen, waaronder jeugd.
- BDK zorgt voor producten en diensten voor het onderwijs en speciale doelgroepen (slechtzienden, laaggeletterden, dyslectici).
- BDK levert een bijdrage aan cultuurparticipatie door deel te nemen aan lokale culturele activiteiten.

5.3 Muziekonderwijs

Binnen cultuureducatie neemt muziekonderwijs een belangrijke rol in.

Pulz

Pulz, centrum voor kunsteducatie, verzorgt sinds 2009 muziek- en danslessen in onze gemeente. Naast het individuele muziekonderwijs heeft Pulz een breed opgezet cursusprogramma voor het basisonderwijs, dat door de inzet van combinatiefunctionarissen uitgevoerd wordt. Het programma omvat muziek, waaronder Algemeen Muzikale Vorming, dans en theater.

De eerste jaren van Pulz verliepen voorspoedig. In 2012 kwam er een kentering. Pulz kreeg te maken met teruglopende subsidies ($\pm 12\%$) en met minder inschrijvingen door de economische crisis en door een terugloop in het aantal kinderen in de regio. Het gevolg was rode cijfers in 2012 en naar verwachting ook in 2013.

Subsidiëring

Wij subsidiëren Pulz voor individueel muziekonderwijs voor jongeren, en voor het uitvoeren van cultuureducatie binnen het onderwijs (combinatie-functionaris, zie 4.1). Onze buurgemeente Bladel heeft sinds een aantal jaren een systeem van individuele subsidiëring van muziekonderwijs, ook wel het rugzakjesmodel genoemd. De vraag is of deze wijze van subsidiëring ook een goede keuze kan zijn voor onze gemeente. Individuele subsidiëring heeft zowel voor- als nadelen. Bij individuele subsidiëring heeft de jeugd meer keuzevrijheid waar en bij wie muziekles gevolgd wordt. Van de andere kant zijn er binnen een georganiseerd verband meer en makkelijker verbindingen te leggen bijvoorbeeld voor samenspel.

Het vervolg

In het traject Vernieuwen, Ombuigen en Bezuinigen (VOB) staat opgenomen dat we overstappen naar individuele subsidiëring van muziekonderwijs. Dit moet een besparing opleveren van ongeveer € 30.000,-. Dit zal in de eerste helft van 2014 onderzocht worden, waarbij alle voor- en nadelen (ook financieel) en risico's in beeld gebracht zullen worden.

Pulz is inmiddels zelf ook bezig met een reorganisatie die vanaf augustus 2014 een kostenbesparing op moet leveren. De uitkomst hiervan moet betrokken worden in het onderzoek naar de subsidiesystematiek.

Wat gaan we doen?

Onderzocht wordt hoe er bezuinigd kan worden op het muziekonderwijs met behoud van kwalitatief goed muziek- en dansonderwijs.

6. CREËER EN INSPIREER

Beeldende kunst en erfgoed

Kunst en erfgoed hebben binnen de samenleving op de eerste plaats een waarde op zich. Daarnaast groeit het inzicht dat kunst en cultuur ook een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan diverse andere gemeentelijke beleidsterreinen. Zowel waar het gaat om plaatselijke belang (economie, ruimtelijke ontwikkeling) als om

maatschappelijk belang (sociale cohesie, jongerenbeleid, integratie). De raakvlakken van cultuur binnen de gemeente zijn te vinden bij onderwijs, welzijn, ruimtelijke ordening, plattelandsontwikkeling, monumentenzorg, economische zaken (toerisme) en voorlichting.

Meestal denken we bij erfgoed aan monumenten, archieven en archeologie maar er is ook immaterieel erfgoed. Overall waar mensen samenleven is sprake van immaterieel erfgoed zoals verhalen die van generatie op generatie overgaan, plaatselijke feesten, gebruiken en zegswijzen. Ook de informatie over lokale aardrijkskunde en de cultuurhistorie van de omgeving behoort tot ons erfgoed. Ons doel is dan ook: "Onze beeldende kunst en ons cultureel erfgoed zijn zoveel mogelijk toegankelijk voor alle inwoners en geven een positieve impuls aan recreatie".

6.1 Erfgoed

De verantwoordelijkheden van gemeenten voor behoud en beheer van erfgoed zijn vastgelegd in landelijke wet- en regelgeving. Daarnaast krijgt erfgoed aandacht binnen ons autonome (cultuur)beleid. Het belang van behoud van cultureel erfgoed staat buiten kijf. Karakteristieke gebouwen moeten behouden blijven. Een monumentenbeleid is een start om alles goed in kaart te brengen en (on)mogelijkheden op het gebied van onderhoud en behoud duidelijk te krijgen. Bescherming als monument biedt de beste garanties voor het behoud van bijzondere panden.

Monumentenlijsten

In onze gemeente hebben we:

- een Rijksmonumentenlijst met 18 Rijksmonumenten;
- een lijst met 52 beeldbepalende panden, een aantal hiervan zijn Rijksmonument;
- in het bestemmingsplan Buitengebied 2009 zijn een aantal panden aangewezen als cultuurhistorisch waardevolle panden.

Er is de wens voor een gemeentelijke monumentenlijst, die is er nu niet. De status van Rijks- of gemeentelijke monument heeft een beschermende werking, deze monumenten mogen namelijk niet gesloopt worden.

De lijst met beeldbepalende panden is een voorschot op een gemeentelijke monumentenlijst. Hiermee heeft het college een 'stok achter de deur' om objecten met cultuurhistorische waarde te behouden voor onze gemeente.

Wat zijn de wensen?

Binnen onze gemeente hebben we twee heemkundeverenigingen. Hier is veel materiaal en kennis te vinden over ons cultureel erfgoed. Het belang van het zichtbaar maken en beschermen van ons cultureel erfgoed wordt breed gedragen. De heemkundeverenigingen en het landelijk actieve Cuypersgenootschap hebben formeel gevraagd om een aantal panden aan te wijzen als gemeentelijk monument. Daarnaast hebben zij gevraagd om een monumentenbeleid op te zetten en gefaseerd een aantal panden per jaar aan te wijzen als gemeentelijk monument. Het komen tot een gemeentelijke monumentenlijst vergt veel tijd door de verschillende procedures die er doorlopen moeten worden. De aanwijzingsprocessen en het opstellen van monumentenbeleid zal begin 2014 in gang gezet worden. De bovengenoemde organisaties worden bij de ontwikkeling van dit beleid betrokken.

Wat gaan we doen?

[Een monumentenbeleidsplan schrijven.](#)

6.2 Erfgoededucatie

Onderwijs

Erfgoededucatie is een onlosmakelijk deel van de cultuureducatie dat voor scholen hoog op de agenda staat. Daarnaast is erfgoed een goed instrument om 'gewone lesstof' te verduidelijken omdat het een herkenbare relatie legt met de leefomgeving van leerlingen.

Erfgoed biedt leerlingen zicht op elementen die wij 'cultuur' noemen, variërend van kunstuitingen en architectuur tot dagelijkse voorwerpen, sociale gebruiken, verhalen en traditie. Het kan een kapstok zijn voor lessen over kunstgeschiedenis, waarbij leerlingen in hun eigen omgeving bepaalde (bouw)stijlkenmerken leren herkennen of aan de hand van museumobjecten begrippen uit de beeldende kunst leren hanteren. Het gaat ook om het ontwikkelen van cultureel bewustzijn. Dat leidt tot meer waardering voor de eigen omgeving en creëert draagvlak voor cultuurbehoud.

Erfgoed is er altijd!

Erfgoed voor toerisme en recreatie

Beproefde middelen voor erfgoededucatie in toerisme en recreatie zijn wandel- en fietsroutes met begeleidende erfgoed informatie. De traditionele brochures maken steeds meer plaats voor moderne wegwijsmiddelen. Zo is in januari van dit jaar de zogeheten Erfgoed Geowiki gelanceerd. Dit is een wikipedia-achtige website - www.erfgoedgeowiki.nl –die zich richt op het ontsluiten van informatie over onze eigen geschiedenis en alles wat daarmee samenhangt. Denk daarbij aan gebouwde monumenten, archeologische vindplaatsen, bijzondere cultuurlandschappen maar ook legenden en volksverhalen. De applicatie is ook toegankelijk via de smartphone en biedt de mogelijkheid voor gebruikers om een eigen route uit te stippelen.

Voor elk type presentatie is het belangrijk dat er een verhaallijn is. Bezoekers zijn niet geïnteresseerd in een droge opsomming van informatie. Een aanpak is om verschillende erfgoedelementen en instellingen te presenteren als onderdelen van een samenhangend verhaal dat onze gemeente over zichzelf wil vertellen. Immaterieel erfgoed moet daarbij niet vergeten worden.

Ook het toeristisch bedrijfsleven kan in een totaalaanbod een partner zijn. Door monumenten, archeologische plaatsen of cultuurhistorisch landschap en museumobjecten met elkaar in verband te brengen ontstaat een meerwaarde. Van belang is om de publieksgroep in het oog te houden, om kinderen te boeien is een ander perspectief nodig dan wie de echte cultuurtoerist wil plezieren.

Wat is er al en waar zijn we mee bezig?

Erfgoedkaart en -verordening

De gemeente heeft in 2011 de erfgoedkaart en erfgoedverordening vastgesteld. De erfgoedkaart is te vinden op www.atlas.sre.archeologie.nl.

Musea

Er zijn een aantal kleine musea in onze gemeente (genoemd in de startnotitie). De musea in onze gemeenten zijn ontstaan uit particuliere initiatieven en beperkt qua omvang.

Musea zijn belangrijk in het zichtbaar maken van cultureel erfgoed. De verbinding met het onderwijs is belangrijk, daarvoor moet men elkaar weten te vinden. Dit kan door bijvoorbeeld gezamenlijk een onderwijsproject te ontwikkelen.

Religieus erfgoed

De heemkundeverenigingen zijn vorig jaar gestart met een project om religieus erfgoed zichtbaar te maken. Het doel is een aantrekkelijke en informatieve erfgoedroute te ontwikkelen. Omdat niet alle historische plaatsen in onze omgeving nog zichtbaar zijn is er samenwerking gezocht met kunstenaars. Deze kregen de opdracht om door een kunstwerk de historie tastbaar te maken.

Sigarenmakersverhalenproject

In 2012 zijn we in de Kempen gestart met een sigarenmakerproject. De bedoeling is om middels verhalen de sigarenmakerhistorie ‘tastbaar’ te maken in de vorm van – mede economisch interessante - producten op het gebied van recreatie & toerisme, educatie & infotainment en (populair)-wetenschappelijke beschrijvingen. Maatschappelijk draagvlak voor het project wordt verkregen door Kempenbreed een beroep te doen op instellingen als verenigingen van gepensioneerden in de sigarenindustrie, musea en archieven, heemkundekringen, ouderenbonden, bibliotheken en lokale omroepen.

Wat gaan we doen?

De gemeente ziet het als haar taak om gezamenlijk met het lokale erfgoedveld kennis over het plaatselijke erfgoed over te dragen aan haar inwoners. Doel is om inwoners meer bewust te maken van het unieke karakter van de eigen leefomgeving en draagvlak te creëren voor erfgoedbehoud. Dit gebeurt door erfgoed te ontsluiten en ‘beleefbaar’ te maken en door structurele communicatie over erfgoed en –projecten.

De volgende plannen zijn deels al in uitvoering en voor een ander deel moeten ze nog verder uitgewerkt worden:

- Erfgoed/archeologie op een informatieve en aantrekkelijke wijze publiceren op onze gemeentelijke website, een link maken met www.atlas.sre.archeologie.nl.
- Erfgoed ontsluiten via korte en lange afstandroutes (over gemeentegrenzen heen) met bewegwijzering voor wandelaars en fietsers. Dit in overleg met regiogemeenten en de VVV. Hierbij is het van belang om de koppeling te maken met andere routes, op dit moment zijn dat vooral natuurroutes.
- Aantrekkelijke en informatieve erfgoed(rust)punten langs genoemde routes (hier zijn de heemkundeverenigingen al mee bezig). Zo kunnen archeologische structuren van belangrijke gebouwen zichtbaar gemaakt worden in het straatbeeld, bijvoorbeeld door markerende bestrating, een voorbeeld hiervan is de oude kerk in het park in Hulsel;

- Onderzoeken of het interessant is om een onderwijsproject over 'cultureel erfgoed beleven' te laten ontwikkelen door basisscholen, heemkunde verenigingen, bibliotheek, Erfgoed Brabant.
- Jaarlijks reikt de gemeente de cultuurprijs uit, voor de nominaties extra aandacht vragen voor particulieren of lokale organisaties die zich bijzonder hebben ingezet voor behoud van erfgoed in de gemeente.
- Voor de Erfgoed Geowiki gaat een lokale werkgroep aan de slag om informatie te verzamelen en op de Erfgoed Geowiki te plaatsen. In de eerste plaats zijn dit de heemkundeverenigingen maar er is ook belangstelling vanuit de VVV.

6.3 Beeldende kunst

Met beeldende kunst kan de omgeving worden verfraaid. Verder kan een gemeente zich profileren met beeldende kunst. Kunst in de openbare ruimte maakt een gemeente levendiger, zorgt voor een afwisselender dorpsbeeld en maakt bepaalde punten in de gemeente herkenbaarder.

Toekomst

In 2012 is de 1% percentageregeling voor de bestemmingsreserve kunst en cultuur geschrapt. Daardoor zullen de mogelijkheden om de komende jaren kunst aan te kopen zeer beperkt zijn. Het komt erop neer dat we het vooral zullen moeten hebben van particulieren initiatieven. Deze initiatieven kunnen wel met een beperkt bedrag (projectsubsidie) ondersteund worden door de gemeente.

Expositieruimte

Tijdens de meedenkavond over het cultuurbeleid kwam naar voren dat er veel behoefte is aan een permanente expositieruimte in onze gemeente. Zolang als de voormalige bibliotheek in het gemeentehuis leeg staat mag deze gebruikt worden voor wisselende exposities (besluit college november 2013). Daarmee krijgen (amateur)kunstenaars de mogelijkheid om te exposeren. Het is de bedoeling om ook doelgroepen die minder in beeld zijn (mensen met een beperking of een psychische ziekte, jeugd) te stimuleren van deze mogelijkheid gebruik te maken.

De ruimte in het gemeentehuis is geen permanente ruimte. Daarom is de vraag neergelegd om bij de uitwerking van het centrumplan de wens voor een expositieruimte mee te nemen.

De Werkgroep Kunst en cultuur

Deze werkgroep heeft in de eerste plaats een adviserende functie voor het college over het plaatsen van kunstwerken in de openbare ruimte. Daarnaast heeft de werkgroep een stimulerende en initiërende functie. Zo heeft de werkgroep de afgelopen twee jaar Fiësta Cultura georganiseerd waarbij er veel cultuurliefhebbers bij elkaar zijn gebracht. Het evenement is twee jaar een succes geweest maar de werkgroep is tot de conclusie gekomen dat er te weinig vrijwilligers zijn om de organisatie van het evenement te continueren. Dit betekent ook dat de uitreiking van de jaarlijkse cultuurprijs op een ander geschikt moment moet plaatsvinden.

Wat gaan we doen?

- De mogelijkheden voor een permanente expositieruimte onderzoeken bij de uitwerking van het centrumplan.
- Zolang de voormalige bibliotheekruimte in het gemeentehuis niet in gebruik is deze gebruiken als expositieruimte.
- Gericht zoeken naar minder voor de hand liggende exposanten zoals mensen met een psychiatrische ziekte, een geestelijke beperking of jeugdigen.
-

7. WE DOEN HET SAMEN

Samenwerking loopt als een rode draad door alle thema's heen. Het is dan ook belangrijk dat de culturele organisaties weten hoe ze elkaar kunnen vinden en dat iedereen kan meedoen.

7.1 Hoe vinden we elkaar?

Participatiemaatschappij

De samenleving is in beweging. Het kabinet vraagt van de burger meer verantwoordelijkheid. Van de overheid wordt gevraagd een stap terug te doen en te participeren in de initiatieven van de burger. De burger bepaalt wat werkt. Dat vraagt een goede samenwerking, waarbij de relaties tussen burgers, overheid en

maatschappijgeoriënteerde organisaties versterkt moeten worden. Weet wat je aan elkaar hebt en wat je samen kunt bereiken.

Positief aan burgerparticipatie is de andere rol die de burger krijgt. Die wordt groter, de burger raakt meer betrokken, er wordt om zijn mening gevraagd. Er kan door actieve burgers daadwerkelijk invloed uitgeoefend worden. De burgers die dit belangrijk vinden en hier tijd in willen investeren, zijn meestal 35+ of misschien zelfs 40+. Het gevaar is dus wel dat de jongere burger te weinig gehoord wordt.

Elkaar weten te vinden

In de verschillende discussies die er gevoerd zijn tijdens de meedenkavond kwam telkens weer naar voren dat organisaties en verenigingen op zoek zijn naar verbinding met elkaar. Samenwerking loopt als een rode draad door alle thema's heen. Samenwerking met en tussen scholen, verenigingen, campings, VVV, musea, gilden, accommodaties en ondernemers.

Het is nodig dat men van elkaars bestaan afweet en van elkaars expertise gebruik kan maken. Een digitaal platform is een goede mogelijkheid om deze informatie te ontsluiten. Het uitwisselen van vrijwilligers, materialen en best practices behoort dan tot de mogelijkheden. Een ander idee is een cultuurcafé zoals er ook een ondernemerscafé is. Twee keer per jaar wordt er een bijeenkomst georganiseerd door en voor de ondernemers. Het is op dit moment niet natuurlijk om met elkaar dingen op te pakken, een digitaal platform en een cultuurcafé maken dit makkelijker. Ook kan het een impuls zijn om nieuwe initiatieven op te pakken zodat deze tot bloei kunnen komen.

Digitaal platform

Een van de ambities in het visiedocument "Omslag in het sociaal domein van Reusel-De Mierden" is "Versterken Eigen Kracht". Om hier invulling aan te geven is samenwerking gezocht met OnsNet Eindhoven om een digitaal platform op te richten. Deze organisatie heeft ervaring met digitale burgerplatformen in Eindhoven en Oirschot. Het digitale platform van OnsNet maakt verbindingen met en tussen allerlei groepen (communities genoemd) mogelijk. We kunnen binnen dit netwerk dus ook starten met een cultuurgroep. Begin 2014 wordt er gestart met een digitale marktplaats voor vrijwilligers. Als deze goed draait gaan we dit uitbreiden met cultuur en sport. Dit product wordt door de gemeente gefaciliteerd maar het is niet ons product, het is van de burgers. Zij zullen er mee gaan werken en er zelf invulling aan geven. Hiermee kan een goede ontsluiting van alle culturele organisaties en verenigingen mogelijk gemaakt worden.

Wat gaan we doen?

- In samenwerking met OnsNet Eindhoven wordt er een digitaal platform opgezet, één van de pijlers is cultuur.
- Communicatie over dit digitale platform zodat het bekendheid krijgt.
- Een cultuurcafé organiseren, om te beginnen één keer per jaar.

7.2 Iedereen doet mee

De verzorgingsmaatschappij is onbetaalbaar geworden dus de participatiemaatschappij zal de toekomst zijn. Voorlopig is het waarschijnlijk nog een vallen en opstaan waarbij overheid en burger van elkaar moeten leren wat wel en niet werkt en hoever participatie kan reiken zonder dat mensen buiten de boot vallen.

De vraag is hoe we kunst / cultuur en zorg kunnen verbinden. We kennen allemaal wel de dagbestedingen voor mensen met een beperking waar de cliënten kunstzinnig uitgedaagd worden. Zijn er nog andere mogelijkheden? Vanuit de participatiegedachte is een streven dat mensen met een beperking dicht bij de mensen zonder handicap komen te staan. Hiervoor is het nodig om de verschillende doelgroepen te begrijpen. We moeten de 'anderen' leren zien. Dus zonder dat we de ander in een hokje plaatsen omdat hij/zij zich afwijkend gedraagt en zonder hier een oordeel over hebben. Kunst is heel laagdrempelig. Veel mensen met een psychische of sociale beperking zoeken vaak afleiding en uitingsmogelijkheden in de kunst.

De verbinding en het begrip tussen de groep die zich zonder beperking gemakkelijk in de samenleving beweegt en de groep die dat minder gemakkelijk of anders doet, willen we stimuleren. Dit kan door bv. in gesprek te gaan met toneelverenigingen. Kunnen zij iets doen samen met en/of over een van deze doelgroepen? Een andere mogelijkheid is het organiseren van exposities met werk van deze groepen.

Kortom mensen in ons dagelijks leven binnen halen, samen genieten van kunst en begrip kweken over een ziekte of beperking. Hoeveel mensen weten bijvoorbeeld wat een psychose precies is en wat dat met mensen doet en voor de omgeving betekent.

Wat gaan we doen?

- Onderzoek naar de mogelijkheden om mensen met een mee te laten doen door samen te genieten van kunst en begrip te kweken over een ziekte of beperking door middel van exposities, toneelvoorstellingen en dergelijke.
- Recreatieve routes beter toegankelijk maken voor mindervaliden.

8. FINANCIIEEL

Financieel kader

Alle activiteiten moeten worden uitgevoerd binnen de financiële kaders van onze gemeentebegroting. Doordat verbindingen worden gelegd met allerlei andere beleidsterreinen van de gemeente zijn er toch verschillende budgetten die gebruikt kunnen worden voor het stimuleren en ondersteunen van culturele projecten en het faciliteren van vrijwilligers. Gelet op de financiële positie van de gemeente kunnen er geen extra budgetten op de begroting opgenomen worden. Op welzijns subsidies wordt zelfs bezuinigd vanaf 2016.

Externe financieringsmogelijkheden

Om meer middelen vrij te krijgen voor cultuur kan ook gezocht worden naar samenwerking met andere partijen en externe subsidieregelingen. Er zijn allerlei incidentele en structurele subsidieregelingen en fondsen van provincie, rijk, en bedrijven waarop verenigingen, stichtingen, bepaalde groepen inwoners of andere organisaties een beroep op kunnen doen. Een voorbeeld is het Rabobank Coöperatief Divident waar al verschillende verenigingen uit onze gemeente een beroep op hebben mogen doen. Andere voorbeelden zijn de subsidieregeling Hé Doede Mee voor jongeren in de Kempen en de Dorpenderby van de provincie Brabant. De gemeente heeft een overeenkomst met subsidie adviesbureau Trias die voor nieuwe initiatieven kan nagaan of er subsidiemogelijkheden zijn. Ook het Huis van de Brabantse Kempen initieert projecten en zoekt samen met partners naar middelen en Europese subsidies.

Een andere ontwikkeling is crowdfunding waarbij particulieren (bijvoorbeeld inwoners van een kern of dorp) allemaal een beperkt bedrag investeren. Met alle kleine investeringen bij elkaar kan het totale project gefinancierd worden.

Gemeentelijke budgetten

In dit overzicht wordt inzicht gegeven in welke financieringsmogelijkheden er in 2014 zijn om culturele activiteiten te faciliteren.

Budget (structureel)	Hoogte budget	Toelichting
Subsidieregeling kadervorming	€ 9.500,00	Voor opleiding en scholing van vrijwilligers bij verenigingen of instellingen uit onze gemeente en voor individuele personen voor deelname aan AED cursussen. In totaal wordt 75% van de cursuskosten vergoed.
Subsidieregeling incidentele activiteiten	€ 7.000,00	Voor vernieuwende activiteiten die een waardevolle bijdrage leveren aan een van de doelstellingen van het subsidiebeleid. Ook culturele verenigingen, instellingen, maatschappelijke organisaties, groepen en individuen kunnen hier een beroep op doen maar de regeling is niet bestemd voor professionele organisaties. Maximale bijdrage bedraagt € 2.500,00 per vereniging. Met enige regelmaat wordt er op deze regeling een beroep gedaan voor een culturele activiteit.
Pokonbudget	€ 3.000,00	Voor vernieuwende projecten op het gebied van jeugdbeleid. Het moet gaan om activiteiten van 14-16 jarigen die een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan het welzijn van alle inwoners of specifieke groepen (bij voorkeur 14-16 jarigen) en waarvan verwacht wordt dat deze een positief effect hebben op het versterken van de gemeenschapszin en het in stand houden en bevorderen van de sociale verbanden. Per initiatief wordt een bedrag van maximaal € 250,00 aangeboden.
Budget combinatiefuncties cultuur	€ 32.000,00 Waarvan: € 16.000 rijk € 16.000 gemeente	Dit betreft de rijksregeling impuls combinatiefuncties. Het budget is voor de inzet van de combinatiefunctionarissen cultuur (0,8 fte) Voor sport is er ook een budget (1 fte), dat is hier niet opgenomen. Werkgever voor de combinatiefunctionarissen cultuur is stichting Pulz. Het rijk en de gemeente betalen elk 40%. De betrokken partijen betalen 20% (bedrag hier niet opgenomen).

Budget Wmo overig	€ 15.000,00	Bestemd voor ondersteuning mantelzorg en vrijwilligers. Hieronder valt ook uitvoering van het vrijwilligersbeleid. Middelen voor het opzetten voor de digitale marktplaats en vrijwilligersteunpunt zijn aangevraagd.
-------------------	-------------	---

Gemeentelijke subsidiestromen cultuur

Wat subsidiebijdragen betreft domineren drie hoofdrolspelers binnen het culturele veld: Bibliotheek De Kempen, Pulz en De Kei.

In onderstaande tabel worden de subsidiestromen binnen het culturele veld weergegeven. Ook de huur die betaald wordt aan de gemeente is vermeld waarbij opgemerkt moet worden dat er ook organisaties zijn die huur betalen aan derden.

Tabel 1: Subsidiestromen Cultuur

Omschrijving	Jaarwaarde 2014	Huur aan gemeente
Bibliotheek De Kempen	€ 199.000	€27.780,- (incl.)
Pulz (muziekonderwijs)	€ 127.000	
Cultureel Centrum De Kei	€ 109.100	€18.407,-
Amateurkunst	€ 38.395	
Gemeenschapshuizen	€ 29.772	
't Schouw	€ 21.600	
Combinatiefunctie cultuur	€ 16.000	
Museum De bewogen jaren	€ 4.750	
Stichting Lokale Omroep De Kempen	€ 2.375	
Heemkunde	€ 2.350	
Volksfeesten	€ 2.782	
Werkgroep Kunst en Cultuur	€ 2.500	
Kunstwerken onderhoud	€ 2.000	
Totaal	€ 557.624	

Herijking subsidiebeleid

Voor 2016 staat er een bezuiniging ingeboekt op de welzijnssubsidies. Daarvoor is een heroverweging van alle subsidies nodig in de komende periode. Het subsidiebeleid moet nieuwe structuren, die ontstaan zijn door de transities in het sociale domein, en beleidsdoelen ondersteunen.

Alle subsidies zullen tegen het licht worden gehouden. Aan welke maatschappelijke effecten en beleidsdoelstellingen dragen de activiteiten van de gesubsidieerde organisatie bij? Welke prioriteiten stellen we? Over deze vragen zal de raad nog een besluit moeten nemen.

9. UITVOERINGSPLAN CULTURBELEID 2014 - 2018

In hoofdstuk 2 zijn vier doelstellingen geformuleerd. Bij elke doelstelling zijn een aantal activiteiten benoemd die we in de beleidsperiode uit willen voeren. De activiteiten zijn zo omschreven dat ze specifiek zijn maar niet altijd meetbaar. Bij de kosten wordt in de meeste gevallen menskracht aangegeven, hieraan is geen bedrag gekoppeld omdat de uitvoering onder de reguliere werkzaamheden van de medewerkers valt of door vrijwilligers wordt uitgevoerd.

De eerste evaluatie vindt plaats in 2016.

Reusel-De Mierden kent een laagdrempelig breed cultuuraanbod.				
Activiteit	Beleidsveld en externe betrokkenen	Wanneer	Kosten	Resultaten
<ul style="list-style-type: none"> Een heroverweging van alle welzijnssubsidies. De subsidies moeten nieuwe structuren en beleidsdoelen (ontstaan 	Cultuur, WMO, jeugd, gesubsidieerde organisaties in zorg, cultuur,	2014	Menskracht	Nieuw subsidiebeleid en subsidieverordening

vanuit de transitie) ondersteunen.	welzijn			
<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek (ruimtelijk, kwantitatief en kwalitatief) naar oefenruimte en uitvoeringsmogelijkheden voor amateurverenigingen in Reusel (alternatief voor De Kei). 	Cultuur, RO, gesubsidieerde organisaties in zorg, cultuur, welzijn	2014/2015	Menskracht	Duidelijkheid of er een alternatief komt voor De Kei en welk alternatief.
<ul style="list-style-type: none"> Bibliotheek De Kempen levert een bijdrage aan cultuurparticipatie door deel te nemen aan lokale culturele activiteiten. 	Cultuur BDK, culturele organisaties	Doorlopend vanaf 2014	Menskracht	Culturele activiteiten met een inbreng van BDK, gemiddeld 2 per jaar.
<ul style="list-style-type: none"> Stichting Leergeld promoten als vangnet binnen onze gemeente en we vragen culturele verenigingen om een verwijzing naar stichting Leergeld te maken op hun site en in promotiemateriaal. 	Onderwijs, cultuur, Stichting leergeld	Doorlopend vanaf 2014	Menskracht	In 2018 heeft ¾ van de culturele verenigingen (met jeugd) een verwijzing naar stichting Leergeld.
<ul style="list-style-type: none"> We blijven in contact met verenigingen en we informeren hen over gemeentelijk beleid (zoals subsidiemo-gelijkheden, vrijwilligers-ondersteuning en/of ontwikkelingen, bijvoorbeeld door nieuwsbrieven of mailings, digitaal platform) 	Cultuur, vrijwilligersbeleid	Doorlopend vanaf 2014	Menskracht	2 tot 3 mailings / nieuwsbrieven per jaar met informatie over gemeentelijk beleid.

De creatieve vaardigheden van inwoners van onze gemeente wordt gestimuleerd door cultuureducatie en talentontwikkeling, kinderen hebben daarbij prioriteit.

Activiteit	Beleidsveld	Wanneer	Kosten	Resultaten
<ul style="list-style-type: none"> Aanbod naschools culturaanbod behouden vanuit het Click programma. De combinatiefunctionarissen cultuur ondersteunen de scholen bij de binnenschoolse cultuureducatie. 	Cultuur, onderwijs Scholen, combinatiefunctionaris	jaarlijks	Menskracht bestaande financiering	Minimaal gelijkblijvende aantallen deelnemers.
<ul style="list-style-type: none"> De scholen stimuleren om een leerlijn kunstzinnige oriëntatie te ontwikkelen. De combinatiefunctionaris kan hierbij ondersteunen. 	Cultuur, onderwijs scholen, combinatiefunctionaris	Doorlopend vanaf 2014	Menskracht	Alle scholen hebben in 2018 een leerlijn kunstzinnige oriëntatie ontwikkeld.
<ul style="list-style-type: none"> In de subsidieovereenkomst met een culturele organisatie (Pulz, Bibliotheek De 	Cultuur, onderwijs, Pulz, BDK,	Doorlopend vanaf 2014	Menskracht	Culturele producten die aansluiten op de vraag van de scholen,

Kempen) een prestatieafspraken maken over de ontwikkeling van vraaggericht cultureel aanbod voor de Brede Scholen.	scholen, combinatie-functionaris			bepalen na overleg en afstemming.
<ul style="list-style-type: none"> Communicatie bevorderen en regie voeren door cultuureducatie een vast agendapunt te laten zijn bij overleggen met Brede Scholen en ICC'ers. 	Cultuur, onderwijs scholen	Doorlopend vanaf 2014	Menskracht	Cultuureducatie is een vast agendapunt.
<ul style="list-style-type: none"> De fysieke en digitale collectie van Bibliotheek de Kempen (BDK) is afgestemd op de doelgroepen, waaronder jeugd. BDK zorgt voor producten en diensten voor het onderwijs en speciale doelgroepen (slechtzienden, laaggeletterden, dyslectici). 	Cultuur, onderwijs BDK, scholen	Doorlopend vanaf 2014	Menskracht regulier werk	Tevreden gebruikers van BDK over hun producten en diensten. Wordt bepaald in overleg.
<ul style="list-style-type: none"> Onderzocht wordt hoe er bezuinigd kan worden op het muziekonderwijs met behoud van kwalitatief goed muziek- en dansonderwijs. 	Cultuur Pulz	2014	Menskracht regulier werk	Een bezuiniging op muziekonderwijs van € 30.000 à € 40.000.

Onze beeldende kunst en ons cultureel erfgoed zijn zoveel mogelijk toegankelijk voor alle inwoners en geven een positieve impuls aan recreatie.				
Activiteit	Beleidsveld	Wanneer	Kosten	Resultaten
<ul style="list-style-type: none"> De mogelijkheden voor een permanente expositieruimte onderzoeken bij de uitwerking van het centrumplan. Zolang de voormalige bibliotheekruimte in het gemeentehuis niet in gebruik is deze gebruiken als expositieruimte. 	Cultuur, RO	2014/2015	Menskracht regulier werk	Duidelijkheid over een permanente expositieruimte. Expositieruimte wordt minimaal 6 maanden per jaar gebruikt.
<ul style="list-style-type: none"> Monumentenbeleidsplan schrijven. 	RO Heemkundeverenigingen, Cuijpersstichting	2014	Menskracht	Een monumentenbeleidsplan in 2014.
<ul style="list-style-type: none"> Erfgoed / archeologie op een informatieve en aantrekkelijke wijze publiceren op onze gemeentelijke website. 	Communicatie, RO, cultuur Heemkundeverenigingen	Doorlopend vanaf 2014	Menskracht	Tevreden gebruikers van de website over de informatie erfgoed/archeologie.
<ul style="list-style-type: none"> Erfgoed ontsluiten via korte en lange afstandroutes (over 	Toerisme en recreatie,	Doorlopend vanaf 2014	Menskracht	Routes en informatieve

<p>gemeentegrenzen heen) met bewegwijzering voor wandelaars en fietsers. Koppeling maken met andere (natuur) routes.</p> <ul style="list-style-type: none"> Aantrekkelijke en informatieve erfgoed(rust)punten langs genoemde routes. 	<p>cultuur, RO VVV's, heemkundeverenigingen</p>			<p>erfgoedpunten die in de periode 2014-2018 ontwikkeld zijn.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Onderzoeken of het interessant is om een onderwijsproject over 'cultureel erfgoed beleven' te laten ontwikkelen door basisscholen, heemkunde verenigingen, bibliotheek, ErfgoedBrabant . 	<p>Onderwijs, cultuur Combinatie-functionaris cultuur, scholen, heemkunde verenigingen, bibliotheek, Erfgoed Brabant</p>	<p>2015/2016</p>	<p>Menskracht</p>	<p>Een cultureel erfgoedproject over erfgoed in onze gemeente in 2017.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Voor de nominaties voor de jaarlijkse cultuurprijs extra aandacht vragen voor particulieren of lokale organisaties die zich bijzonder hebben ingezet voor het behoud van erfgoed in de gemeente. 	<p>Cultuur Heemkunde-verenigingen, alle inwoners</p>	<p>2015</p>	<p>Menskracht</p>	<p>Minimaal 1 nominatie voor cultureel erfgoed.</p>

Onze beeldende kunst en ons cultureel erfgoed zijn zoveel mogelijk toegankelijk voor alle inwoners en geven een positieve impuls aan recreatie.

Activiteit	Beleidsveld	Wanneer	Kosten	Resultaten
<ul style="list-style-type: none"> Voor de Erfgoed Geowiki gaat een lokale werkgroep aan de slag om informatie te verzamelen en op de Erfgoed Geowiki te plaatsen. 	<p>Cultuur Heemkunde-verenigingen, VVV</p>	<p>2014/2015</p>	<p>Menskracht</p>	<p>Een groot deel van de lokale informatie is door de werkgroep geplaatst op Geowiki.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Sigarenmakerproject voortzetten 	<p>Cultuur Kempengemeenten, bureau Erasmus, sigarenindustrie</p>	<p>2014/2015</p>	<p>Menskracht</p>	<p>Concrete producten (tastbaar) in 2015, afstemmen welke producten.</p>

De culturele organisaties weten hoe ze elkaar kunnen vinden en iedereen kan meedoen.

Activiteit	Beleidsveld	Wanneer	Kosten	Resultaten
<ul style="list-style-type: none"> Een digitaal platform (met een marktplaats en vrijwilligerssteunpunt voor de informele zorg) creëren in samenwerking met OnsNet Eindhoven. Eén van de pijlers is cultuur. Communicatie over dit project. 	<p>Cultuur, WMO, communicatie OnsNet Eindhoven, de werkgroepen zorg en welzijn, de dorpsraden en betrokkenen die deel willen nemen in het project.</p>	<p>2014/2015</p>	<p>Menskracht Bekostiging uit de transitie-middelen</p>	<p>Een digitaal cultuur platform dat door ± 35% van de culturele verenigingen in 2018 gebruikt wordt.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Er wordt een cultuurcafé georganiseerd, om te beginnen één keer per jaar. 	Cultuur, communicatie Culturele organisaties, werkgroep kunst en cultuur	2014	Kosten binnen het budget voor de werkgroep kunst en cultuur	Het streven is rond de 30 deelnemers bij het eerste cultuurcafé.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderzoek naar de mogelijkheden om mensen met een beperking mee te laten doen door samen te genieten van kunst en begrip te kweken over een ziekte of beperking door middel van exposities, toneelvoorstellingen en dergelijke. 	Wmo, cultuur Stagiaire van een beroepsopleiding	2015	Menskracht	Minimaal 1 project in 2016.

Geraadpleegde bronnen

- Veranderende tijden, 10 jaar gemeentelijke beleid binnenschoolse cultuureducatie (2013) – Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst
- Culturele smaak van Brabanders, een onderzoek naar de verschillende cultuurconsumenten in Noord-Brabant (2013) – het PON in opdracht van de provincie Noord-Brabant
- Daarom! De Bibliotheek op school (2013) – Sectorinstituut Openbare Bibliotheken
- Erfgoededucatie, een beleidshandreiking (2006) – Stichting Erfgoed Actueel, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland (OPEN)
- Amateurkunstbeleid OK, een handreiking voor gemeenten (2013) – Kunstfactor (Sectorinstituut amateurkunst), VNG
- Ontwerpwet Stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (2013) – Ministerie van OCW
- Gemeentelijk cultuurbeleid, een handleiding (2003) - Cor Wijn (2003), VNG
- Monitor Amateurkunst (2013) - Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst

De culturele infrastructuur van gemeenten in ringen

